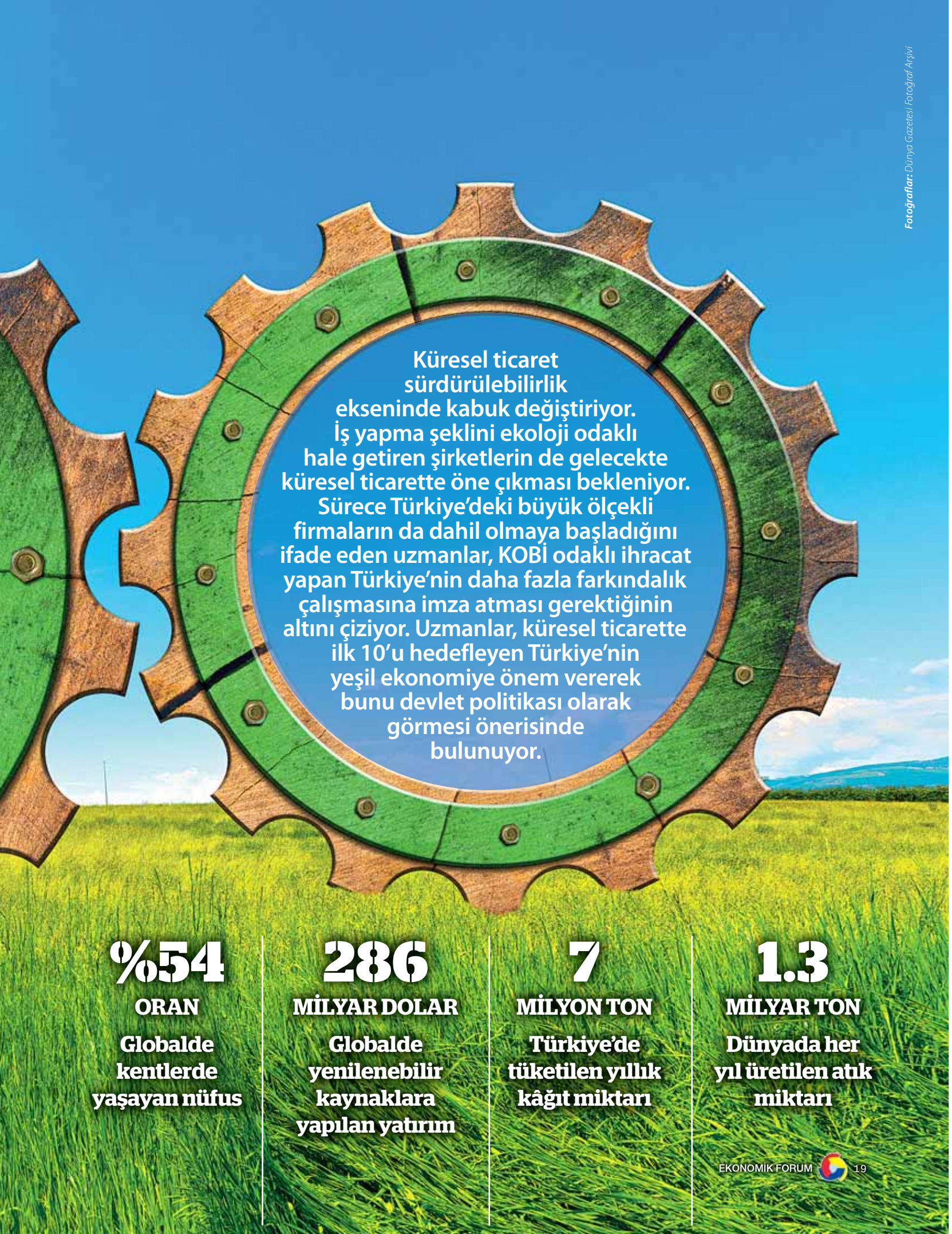

EKOLOJİ ODAKLI ÜRETİME HAZIR MIYIZ?

HAZIRLAYAN:
ERKAN ÇAKAN

Fotoğraflar: Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi

Küresel ticaret sürdürülebilirlik ekseninde kabuk değiştiriyor. İş yapma şeklini ekoloji odaklı hale getiren şirketlerin de gelecekte küresel ticarette öne çıkması bekleniyor. Sürece Türkiye'deki büyük ölçekli firmaların da dahil olmaya başladığını ifade eden uzmanlar, KOBİ odaklı ihracat yapan Türkiye'nin daha fazla farkındalık çalışmasına imza atması gerektiğinin altını çiziyor. Uzmanlar, küresel ticarette ilk 10'u hedefleyen Türkiye'nin yeşil ekonomiye önem vererek bunu devlet politikası olarak görmesi önerisinde bulunuyor.

%54
ORAN
Globalde kentlerde yaşayan nüfus

286
MİLYAR DOLAR
Globalde yenilenebilir kaynaklara yapılan yatırım

7
MİLYON TON
Türkiye'de tüketilen yıllık kâğıt miktarı

1.3
MİLYAR TON
Dünyada her yıl üretilen atık miktarı

İklim değişikliği insanlığın karşılaştığı en önemli problemler arasında bulunuyor. Küresel sıcaklık artışı, boyutu her geçen gün artan ekonomik, toplumsal ve ekolojik kayıplara sebep oluyor. Küreselleşme ile artan sanayileşme hamleleri ve küresel ekonomiye yön veren ilk 10 ülkenin atmosfere salımını yaptığı sera gazlarının da etkisiyle son 10 yılda dünya, en sıcak dönemlerini birbiri ardına yaşıyor. Kimi bilim insanlarına göre sürecin vehameti anlaşılırken, kimi uzmanlar da küresel ticaretin sürdürülebilirlik temelinde yeni bir boyut kazanacağının altını çiziyor. Küresel ticarete konu olan enstrümanların, sürdürülebilirliğe verdiği katkı son yıllarda hızlandı. Bu kapsamda uzmanlar, iş yapma şeklini ekolojik odaklı dönüştüren şirketlerin gelecekte küresel ticarette öne çıkacağını belirtiyor.

Küresel ticaretin sürdürülebilirlik ekseninde kabuk değiştirmeye başladığını ve sürece Türkiye'deki büyük ölçekli firmaların da dahil olmaya başladığını ifade eden uzmanlar, KOBİ odaklı ihracat yapan Türkiye'nin daha fazla farkındalık çalışmasına imza atması gerektiğinin altını çiziyor. Uzmanlar, küresel ticarette ilk 10'u hedefleyen Türkiye'nin doğayı koruma çalışmalarını bir devlet politikası olarak görmesi önerisinde bulunuyor.

Türkiye yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek zorunda

Ekonomisinin temelini inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü üzerine kuran Türkiye'de, son yıllarda artan sera gazı emisyonlarını düşürmek için yeşil ekonomi faaliyetlerinde artış hedefleniyor. Bu doğrultuda oluşturulmak istenen farkındalık

çalışmaları kapsamında, artan enerji talebini karşılamak için bir yandan yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek zorunda olan Türkiye, diğer yandan da ekonomiye yön veren kurum ve kuruluşlarda sürdürülebilirliği destekleyen yapıcı politikalara ihtiyaç duyuyor. Buna ilave olarak, toplumun tamamında bilinç oluşturulması ve uygulanacak tüm strateji ve politikalarda devletin kararlı bir duruş sergilemesi emisyonların düşürülmesinde kilit rol oynuyor. Fakat emisyonların düşürülmesi noktasında atılacak adımların önemli bir kısmını özel sektör yatırımları oluşturuyor.

Türkiye'nin, coğrafi yapısı gereği yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli bakımından Avrupa ülkeleri arasında ilk sırada geldiğine işaret eden uzmanlar, büyük resmin tamamına bakıldığında, ABD ve Çin'deki iş yapma şekillerinin değişmesi, lojistikten enerjiye birçok alanda emisyon değerlerinin düşürülmesi gibi hamlelerin yerli firmalara da örnek olması çağrısını yapıyor.

'Çok kötü' ülkeler arasında 47. sıradayız

Son derece dinamik bir yapıya sahip olan Türkiye özel sektörü, yenilenebilir enerji üretimi için gelen taleplere bakıldığında bu dönüşümü başarabilecek potansiyeli barındırıyor. Salt ekonomik büyüme odaklı yaklaşımı bir kenara bırakarak, iklim değişikliği sorununu Türkiye'nin binalarını, enerji sistemini ve tarımını dönüştürmek için bir fırsat olarak görmek gerekiyor.

Sıcaklık artışını iki derecede sınırlamak için fosil yakıt rezervlerinin üçte ikisinin yeraltında bırakılması uyarısında bulunan uzmanlar, Türkiye'nin Paris hedefleri kapsamında 2030 yılında karbon emisyonunu yüzde 23 azaltabileceğini ifade ediyor. Öte yandan, salımların yüzde 90'ından sorumlu 56 ülkenin ve AB'nin değerlendirildiği İklim Değişikliği Performans Endeksi 2018'de ülkelerin iklim değişikliği ile ilgili son performansları belirlendi. Rapora göre, Türkiye 2018 yılında 'çok kötü' ülkeler arasında bulunurken, 47'nci sırada yer aldı. Rapor, Türkiye'nin bir taraftan beton ve asfalt ile iklim değişimini hızlandırırken, diğer taraftan daha pahalı ve iklimi değiştiren fosil yakıtları ithal etmeyi sürdürdüğünü ortaya koyuyor. Bu yüzden Türkiye; kömür, doğalgaz ve petrolünü ithal ettiği fosil yakıt

GERİ DÖNÜŞÜMÜN FAYDALARI

 # Geri dönüştürülen bir ton metal atıkla 16 ton benzin tasarrufu sağlanır.
 # Pet şişelerin geri dönüşümünden sentetik elyaf üretiliyor.
 # Sadece bir metal içecek kutusunun geri dönüşümünden elde edilen enerjiyle 100 Wattlık bir ampul 20 saat çalıştırılır.
 # Geri dönüştürülen bir ton kâğıt ile 17 ağacın hayatı kurtarılır.
 # Geri dönüştürülen bir ton plastik atık ile 612 litre petrol tasarrufu sağlanıyor.
 # Geri dönüştürülen bir ton plastik atıkla yüzde 95 enerji tasarrufu sağlanıyor.
 # Plastik ambalaj atıklarının geri dönüşümünden elyaf içeren tekstil ürünleri, atık su boruları, mobilya yan ürünleri ve marley gibi malzemeler üretilir.
 # 670 metal ambalajın geri dönüşümü sonucu bir adet bisiklet elde edilir.
 # Geri dönüştürülen bir ton cam atıkla 100 litre petrol tasarrufu sağlanır.
 # Geri dönüştürülen bir ton kâğıt/karton/kompozit atıkla 26 metreküp su tasarrufu sağlanır.
#Kompozit ambalaj atıklarının geri dönüşümünden karton koliler, yalıtım malzemeleri ve mobilya gibi ürünler üretilir.

tedarikçisi ülkeler ile aynı listede yer aldı.

Bugün itibarıyla global nüfusun yüzde 54'ü kentlerde yaşıyor ve hızlı kentleşmeyle bu oranın 2050'de yüzde 66'ya ulaşacağı öngörülüyor. Küresel üretimin yüzde 80'inden ve toplam sera gazı salımının yüzde 70'inden sorumlu olduğu gibi iklim değişikliğinin sıcak dalgaları, seller, su kıtlığı, deniz seviyelerinin yükselmesi gibi etkilerine de en açık yaşam alanı olan kentlerin, iklim değişikliğiyle mücadele ve uyumda son derece önemli olduğu anlaşılıyor. Kentler bir yandan sorunun birinci dereceden kaynağı ve iklim felaketlerinin hedefiyken, diğer yandan çözümün de en önemli aktörü olarak kabul ediliyor. Kentlerin, yapısal özelliklerinden kaynaklanan ölçek ekonomileri yaratabilmek ve mevcut altyapı olanaklarını geliştirebilmek gibi avantajları mevcut. Kentler aynı zamanda inovasyon ve yaratıcılığın merkezi. Dahası, çok aktörlü yapıları nedeniyle kentler, yerel yönetimlerin özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile ortaklık içinde çalışmalar yapabilmesini de mümkün kılıyor.

Yenilenebilir kaynaklara yatırımlar rekor kırdı

Küresel ölçekte 2015 yılında yeni santrallarda üretilen elektriğin yüzde 90'ı yenilenebilir kaynaklı oldu. Bu oran 2014 yılında yüzde 50 civarında idi. Fotovoltaik güneş sistemlerinden elektrik üretim maliyeti 2009'dan bu yana yüzde 80 düştü. 2029'a kadar bunun üzerinden yüzde 59'lara varan düşüşler bekleniyor. Güneş enerjisinin 2029'da en ucuz enerji kaynağı haline geleceğini belirten uzmanlar, yenilenebilir kaynaklara (50 MW'den büyük HES'ler hariç) yapılan küresel yatırımların 2015'te dünya rekoru kırarak, 286 milyar dolara ulaştığını açıkladı.

2023'e kadar 42 milyar dolar yatırım yapılmalı

Diğer yandan iklim değişikliği nedeniyle 1 milyar insan, günümüzde içilebilir suya ulaşmada sıkıntı yaşıyor. 2.7 milyar insan, her yıl en az bir ay su sıkıntısı çekiyor. Türkiye de su kıtlığı yaşama riski yüksek ülkelerden biri.

Çevre açısından AB'ye karşı ciddi vaatleri bulunan Türkiye'nin, bu kapsamda 2007-2023 arasında toplam 42 milyar dolar yatırım yapması gerekiyor. Bu yatırımın 25 milyar doları şebeke yatırımına, 17 milyar doları ise su/atıksu arıtma tesislerine ayrılmış durumda. Belediyelerin bu yıldan itibaren yıllık 1 milyar dolar yatırım yapması planlanıyor. Türkiye genelinde bütün suların geri kazanımı yapılarak, birkaç milyar dolar tasarruf etmek mümkün. Fakat, hâlâ birçok OSB, atık sularını arıtmadan tekrar doğaya şarj ediyor.

YEŞİL EKONOMİ SÖZLÜĞÜ

CDP Türkiye Su Programı
CDP'nin, su kaynakları konusunda özel sektörü harekete geçirmeyi amaçladığı CDP Türkiye Su Raporu'nda endüstrinin büyük girdisi olarak suyun önemi, kaynaklara ilişkin risklerin değerlendirilmesi, entegre su yönetimi anlayışı konu alınarak, farkındalık yaratmayı amaçlayan program.

Sürdürülebilirlik
Yenilenebilir kaynakların sürekliliğinin sağlanması anlamına gelen sürdürülebilirlik; kaynakların doğru kullanımına paralel olarak doğal kaynakların kendini yenileyebilmesidir. Sürdürülebilirliğin temelini biyo çeşitliliğin, insan sağlığının, hava, su ve toprak kalitesinin korunması oluşturur.

CDP
İklim değişikliğinin etkilerini azaltmak ve doğal kaynakları korumak amacıyla iş dünyasının işleyiş şeklini değiştirmek üzere çalışan CDP, global firmaları kısa dönemli kazanç sağlamak yerine uzun dönemli refah amacıyla kaynakların etkin bir şekilde dağıtılmasını sağlayan uluslararası yapı.

Karbon ayak izi
Birim karbondioksit cinsinden ölçülen, üretilen sera gazı miktarı açısından insan faaliyetlerinin çevreye verdiği zararın ölçüsüdür. Doğrudan ve dolaylı ayak izi olarak iki ana parçadan oluşur. Birincil ayak izi fosil yakıtlarının yanmasından ortaya çıkar. İkincil ayak izi karbondioksit emisyonları ile oluşur.

Saydamlık Skoru
Karbon Saydamlık Projesi kapsamında şirketlerin karbon ayak izlerini gönüllü olarak açıkladıkları ve dönemsel olarak karbon ayak izi ile ilgili yaptıkları çalışmalar ışığında ortaya çıkan bir çeşit değerlendirmedir.

A Seviye Sürdürülebilirlik Raporu
Küresel Raporlama Enstitüsü (GRI) tarafından oluşturulan standartlar kapsamında; sürdürülebilirlik raporu bir organizasyonun ekonomik, çevresel, sosyal ve yönetim performansını paydaşları ile açık ve samimi bir şekilde paylaştığı beyanıdır. A Seviye Sürdürülebilirlik Raporu ise üst düzey değerlendirme aralığıdır.

"İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE KARŞI ETKİN MÜCADELE YAPILMALI"

METE İMER
Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme (ÇEVKO) Vakfı Genel Sekreteri

Atık yönetimi, günümüzde ve gelecekte dünyanın karşı karşıya bulunduğu en önemli sorun olarak kabul gören iklim değişikliğinin, dünyanın ve yaşamın sürdürülebilirliğine oluşturduğu tehdide karşı en etkin mücadele yöntemlerinden biri olarak kabul görüyor.

Dünyanın ve Türkiye'nin gündemi, büyük ölçüde ekonomik ve siyasal gelişmeler üzerinden şekilleniyor. Küresel ekonomik aktivitenin kendi sürdürülebilirliğini, dünyanın sürdürülebilirliği üzerindeki etkilerini minimize ederek devam ettirebilmesi günümüzde insanlığın temel beklentisini oluşturuyor. Bu doğrultudaki girişimlere, dünyada yeni bir kavram olan 'döngüsel ekonomi' çerçevesinde somut bir nitelik kazandırılmaya çalışılıyor. Döngüsel ekonomi, sanayi devrimi sonrasında yerleşen ve artık köhneleşen 'üret-kullan-at' anlayışı yerine, 'sürdürülebilir üretim', 'sürdürülebilir tüketim' ve 'yukarı dönüşüm' süreçlerini bir 'çember' halinde ele alan yapısal bir değişimi ifade ediyor.

Ambalaj atıklarının geri kazanımıyla çevrenin korunması, toplumsal gelişim ve ekonomiye katkı sağlamak amacıyla atılan adımlarla 1991 yılında hayata geçen, Türkiye ekonomisi ve çevre geleceği açısından büyük öneme sahip sürdürülebilir geri kazanım sisteminin en doğru şekilde uygulanması için çalışmalar yürüten ÇEVKO Vakfı, döngüsel ekonomi konusunda da fikirsel öncülüğü üstleniyor.

Bu alanda 2017 yılında düzenlediği kongreyle başlattığı ivmeyi, 2018 yılında farklı sektörlere yönelik bir dizi çalıştayla sürdürdü.

"Türkiye'nin dört bir yanında çalışmalar gerçekleştiriyoruz"

Çalışmalar, 2019 yılı ve ötesini kapsayan bir planlama ile devam ediyor. ÇEVKO Vakfı, temsil ettiği kuruluşların geri dönüşüm yükümlülüklerini yerine getirmesiyle yetkin bir sanayi inisiyatifi, geri kazanım kültürünün yaygınlaşması için Türkiye'nin dört bir yanında gerçekleştirdiği çalışmalarla da alanında topluma fayda sunan ve liderlik eden bir sivil toplum kuruluşu kimliklerini bünyesinde bir araya getiriyor.

Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde, 30 milyon kişinin yaşadığı 168 belediye ile işbirliği yapan ÇEVKO Vakfı'nın çalışmaları sadece 2018 yılında, hammadde ve enerji kullanımında sağlanan tasarrufun ve çevresel faydaların yanı sıra, Türkiye ekonomisine 3.6 milyar lira değerinde olumlu katkı sağladı. Sanayi kuruluşlarının yanı sıra belediyeler, lisanslı ambalaj atığı toplama-ayırma, geri dönüşüm firmalarıyla işbirliği içinde gerçekleştirdiği çalışmalar, fosil yakıt, su ve enerji kullanımında tasarruf, doğal kaynak ve enerji tüketiminde düşüş sağlıyor. Yeşil Nokta Sanayi Ödülleri'yle Yeşil Nokta üyesi kuruluşların, yasal sorumluluklarının ötesinde gerçekleştirmekte oldukları örnek çalışmaları ödüllendiriyor; 'Yeşil Nokta Basın Ödülleri'yle, toplumu çevre ve geri dönüşüm konusunda bilinçlendirmeye, bilgilendirmeye yönelik haberlere öncelik veren basın-yayın kuruluşlarını teşvik ediyor. ÇEVKO Vakfı aynı zamanda, geri dönüşüm kültürünün yaygınlaşması ve toplumun çoğunluğunun, kaynağında ayrı toplama alışkanlığı edinmesi amacıyla geri kazanımın başlangıç noktası olarak kabul edilen bireylere ve hane halkına yönelik çalışmalar da gerçekleştiriyor. Bu çalışmalar tüketicilerin ambalaj atığını bir çöp olarak değil, sürdürülebilir çevreye katkı sağlayabileceği bir güç olarak algılamasını sağlamayı, bu farkındalığı geliştirmeyi ve yaygınlaştırmayı amaçlıyor. Vakıf kamu spotları, reklam ve haber çalışmalarıyla milyonlarca kişiye sesleniyor; kamu, yerel yönetim, toplum ve sanayi iş birliğiyle farklı çalışmalar gerçekleştiriyor. İlk öğretim öğretmenlerine yönelik eğitim çalışmaları ve çocuklara yönelik tiyatrolar düzenliyor.

Tek yönlü ambalajdaki depozito zorunluluğu

Tüm bu çalışmalar, ekonomik aktivite ve üzerinde yaşadığımız dünyanın sürdürülebilirliğini dengelemeyi hedefliyor. Dünya nüfusu ve sanayi faaliyetlerindeki artışın, küresel ısınma ve iklim değişikliği üzerindeki etkileri biliniyor. Atık yönetimi, günümüzde ve gelecekte dünyanın karşı karşıya bulunduğu en önemli sorun olarak kabul gören iklim değişikliğinin, dünyanın ve yaşamın sürdürülebilirliğine oluşturduğu tehdide karşı en etkin mücadele yöntemlerinden biri olarak kabul görüyor. Türkiye'de bu alanda pek çok önemli adım atılıyor ve bu adımların ivmesini daha da artırmak büyük önem taşıyor.

Bu yıl devreye alınan 'plastik alışveriş poşetlerinin paralı satışı' konusunun, ortaya çıkan atık miktarını azaltmak kadar tüketicilerde atık bilincinin yaygınlaşması açısından da önem taşıyor. Benzer şekilde bugün itibarıyla 2021 yılında uygulanması planlanan tek yönlü ambalajdaki depozito zorunluluğu da doğru bir planlama ile Türkiye'de genişletilmiş üretici sorumluluğunun etkin bir şekilde uygulanmasına yönelik önemli bir fırsat oluşturuyor. Tüm bu yenilikleri çerçeveleyen sıfır atık yaklaşımı da aynı şekilde büyük bir değer ve önem arz ediyor.

ÇÖPTE 6.5 MİLYAR LİRA DEĞERİNDE SERVET YATIYOR

OSMAN KAYTAN
Atık Kağıt ve Geri Dönüşümcüler Derneği Genel Müdürü

Atık Kağıt ve Geri Dönüşümcüler Derneği'nin gerçekleştirdiği çalışmaya göre çöp alanlarında 6.5 milyar lira değerinde 'değerlendirilebilir' atık tespit edildi. AGED Genel Müdürü Osman Kaytan, çöpün içinde yer alan kağıt toplanırsa, kağıt ithal etmek bir yana, yurt dışına atık kağıt ihraç etmeye başlanabileceğini belirtti.

Atık Kağıt ve Geri Dönüşümcüler Derneği (AGED), 2012 yılında Türkiye'de 4 milyon ton üretim kapasitesi olan kâğıt geri dönüşüm sanayiini temsil etmek üzere kuruldu. Geri kazanım faaliyetleri ve bilgilendirme çalışmaları kapsamında, 2018 yılında sisteme 11 milyon lira değerinde ayni ve nakdi destek sağladıklarını ifade eden AGED Genel Müdürü Osman Kaytan, "2018 yılında AGED tarafından toplanan kâğıtlar sayesinde 2.6 milyon ağaç kesilmekten kurtarıldı. Toplanan kâğıt, plastik, metal ve cam atıklarının geri dönüşüme kazandırılması ile 498 bin 390 ton sera gazı salımı önlendi. 1 milyon MWh enerji tasarrufu sağlandı" diye konuştu.

AGED'in Ankara, Diyarbakır, Gaziantep ve İzmir'i kapsayan dört ilde gerçekleştirdiği çöp karakterizasyon çalışmaları hakkında bilgi veren Osman Kaytan, çöpün yüzde 60'ının organik, yüzde 22'sinin geri kazanılabilir maddelerden ve yaklaşık yüzde 10'unun yakıt olarak kullanılabilecek maddelerden oluştuğunu ifade etti. Türkiye'de üretilen atığın yüzde 90'ının halen depolandığını bildiren Kaytan, 2018 yılında depolama alanlarına gömülen geri kazanılabilir atıkların toplam değerinin yaklaşık 6.5 milyar liraya ulaştığını aktardı.

Çöpte 2.8 milyon ton atık kâğıt bulunuyor

Geri kazanılabilir atıklara kompost yapılabilecek organik atıkların dahil olmadığının altını çizen Osman Kaytan, organik atıklar dahil edildiğinde kaybın 10 milyar lirayı geçtiğini söyledi. Üstelik değerlendirilebilir atıkları çöp sahasına taşımak için belediyelerin 350-400 lira maliyet ödediğini belirten Kaytan, "Kâğıt sanayicileri olarak dikkatimizi çeken, çöpte yer alan 2.8 milyon ton atık kağıt. Türkiye'de yıllık toplam kağıt tüketimimiz 7 milyon ton civarında. Ülke içinde 3.1 milyon ton kâğıt toplayabiliyoruz. Yeni yatırımlarla kâğıt üretim kapasitemiz sürekli artmasına rağmen, geri kazanım oranımız yüzde 50'nin altında. Üstelik hammadde yetersizliğinden dolayı yurt dışından kayda değer tonajlarda atık kâğıt ithal etmek zorunda kalıyoruz" şeklinde konuştu. Bugün itibarıyla 4 milyon ton olan üretim kapasitesinin 2022 yılında 6 milyon tona çıkacağının altını çizen Kaytan, ancak çöpün içinde yer alan kâğıt toplanırsa, ithal etmek bir yana atık kâğıt ihracı gerçekleşebileceğine dikkat çekti.

Öte yandan çöpün öncelikle oluştuğu yerde, konutlarda ayrıştırılması gerektiğini dile getiren Osman Kaytan, mevcut geri kazanım sisteminde AVM, OSB, marketlerden ve toplu konutlardan başarılı toplama çalışmaları yapılabildiğini vurguladı. Toplanamayan değerlendirilebilir atıkların en büyük bölümünün konut kaynaklı olduğunu ifade eden Kaytan, "Belediyeler çöp toplamak için harcadıkları kaynakların çok küçük bir kısmını geri kazanım çalışmalarına aktarıyor. Sıfır Atık Projesi kapsamında başlatılan çalışmalar ve çevre kanununda yapılan değişiklikler neticesinde, ambalajlı ürün piyasaya süren kuruluşlar, geri kazanım katılım payı adı altında geri kazanım sistemine bugüne kadar ödediklerinden çok daha fazla bir kaynak aktaracak. Yani belediyeler öngörülen yeni sistemde atıklarını sıfırlamak için çeşitli projeler üretmek durumunda kalacak."

"Okullarda sıfır atık bilincine yönelik yarışma düzenliyor"

AGED'in, sıfır atık bilincinin oluşturulması için farklı etkinlikler gerçekleştirdiğini bildiren Osman Kaytan, "Türkiye genelinde hizmet verdiğimiz 30 ilde; anaokulu, ilkokul ve ortaokul düzeyindeki okullarda sıfır atık bilincini oluşturmayı amaçlayan bir yarışma düzenliyoruz. Her hafta sonu çeşitli AVM'lerde geri dönüşüm ve tekrar kullanım bilincini artırmaya yönelik değerlendirilebilir atıklardan tekrar kullanılabilecek ürünler tasarlanması için çocuklarımızla bir araya geliyoruz" dedi. Köy okullarına geri dönüşüm kutuları ve geri dönüşüm boyama kitapları gönderdiklerini belirten Kaytan, şunları kaydetti: "Ayrıca poşet kullanımının azaltılması ve geri dönüşüm konulu kamu spotları hazırlayarak halkımızın bilinçlendirilmesine katkı sağlıyoruz. 'Atık Nakit' sistemi ise, bizim sponsor olduğumuz dijital bir platform ve mobil uygulama. Bu uygulama ile amacımız ülkemizde toplamanın zor olduğu konutlardaki değerlendirilebilir atıkları, hane halkını ödül sistemiyle teşvik ederek geri kazanmak."

DAHA AZ RİSK ALMAK İÇİN "PORTFÖYLERİNİZİ YEŞİLLENDİRİN"

SABİNE LAUTENSCHLÄGER
Avrupa Merkez Bankası
Yönetim Kurulu Üyesi

Avrupa Merkez Bankası Yönetim Kurulu Üyesi Sabine Lautenschläger "Bankalar, iklim değişikliği konusuna hala kurumsal sosyal sorumluluk perspektifinden bakmaya devam ediyorlar. Oysa gelecekte daha az risk almak için portföylerin bir an önce 'yeşil'lenmesi gerekiyor" diyor.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) iklim temelli riskleri, bankacılık sektörüne yönelik en temel riskler arasında sıraladı. Bu nedenle sektörün, iklim değişikliğinin yol açabileceği riskleri, risk yönetimi perspektifinden ele alması gerektiği uyarısında bulundu. Avrupa Merkez Bankası Yönetim Kurulu üyesi Sabine Lautenschläger, Fransa'da gerçekleştirilen Finansal Sistemi Yeşilleştirme Ağı (Network for Greening Financial Services- NGFS) Konferansı'nda finans sektöründeki paydaşların ve merkez bankalarının iklim değişikliği konusunu, geleceğin değil bugünün sorunu olduğunu kavradıklarını ve bu yönde Önemli hareket planları belirlediklerini söyledi. Ama daha atılması gereken çok fazla adım olduğunu da ekledi.

İklim değişikliğinin yaratacağı riskler

Lautenschläger'e göre finans sektörünün iklim değişikliği temelli riskleri dört ana başlık altında tartışması gerekiyor. Bu başlıklar şöyle sıralanıyor;

1. Denetim işlevi, bankalardaki iklim değişikliğine bağlı riski değerlendirmek ve ele almak için nasıl kullanılacak?

2. İklim değişikliğine bağlı riskler ve bu risklerin finansal istikrara etkisi ne olacak?

3. Bankalar gerek kendi yatırımlarında, gerekse emeklilik fonlarında iklim değişikliği etkisini nasıl ve ne boyutta dikkate alacaklar?

4. İklim değişikliğinin mali politikalar üzerindeki olası etkileri ne olacak?

İklim değişikliğinin yaratacağı riskler konusunda araştırma yapmaya ve bilgi toplamaya devam ettiklerini kaydeden Lautenschläger'in bu süreçte altını çizdiği en önemli konu, sürdürülebilir finansal ürünlere yönelik yatırımların bir an önce artması gerektiği... ECB, bazı bankalar üzerinde bir pilot çalışma hayata geçirmiş durumda. Bu çalışma kapsamında, bankaların iklim değişikliğinin neden olabileceği risklere karşı ne kadar hazır oldukları; iklim değişikliği risklerini iş stratejilerine ve risk yönetimi süreçlerine ne derece entegre ettikleri ölçülüyor.

Araştırmanın ilk sonuçlarına göre her ne kadar bankalar iklim değişikliğini önemli bir risk olarak görseler de henüz bu konuda çok somut bir harekete geçmiş değiller. Lautenschlägern'in vurguladığı gibi, bankalar, iklim değişikliği konusuna hala 'kurumsal sosyal sorumluluk' perspektifinden bakmaya devam ediyorlar.

Konuyu henüz risk yönetimi perspektifinden ele almış değiller. Araştırmaya göre bazı bankalar, düzenleyicilerden "rehberlik" veya en iyi uygulama örnekleri hakkında bilgi bekliyor. Diğerleri ise iklim değişikliğinin yaratacağı riskleri bir iş fırsatı olarak görüyor ve yenilenebilir enerji finansmanına ya da yeşil bono ihracına yöneliyor.

Yeşil yatırımların artması için neler yapılmalı?

ECB'nin tavrı net; gelecekte daha az risk almak için pörtföylerin bir an önce 'yeşil'lenmesi gerekiyor. Yeşil yatırımların artması için yapılması gerekenleri ise şöyle anlatıyor Lautenschläger:

➢ Yakın gelecekte, yeşil finansman ve iklim değişikliği risklerinin politika parametrelerinin biz merkez bankaları ve yasa düzenleyiciler için açıkça tanımlanması

gerekiyor. İklim değişikliğinin yaratacağı risklerle başarılı bir şekilde mücadele etmek için tüm paydaşların kendi sorumluluğunu üstlenmesi lazım.

➢ Farklı bilgi toplama uygulamaları ile finansal endüstriye aşırı yük oluşturmamak için, farklı küresel grupların birlikte çalışmasını organize etmek gerekiyor. Bu süreçte NGFS (Finansal Sistemin Yeşillenmesi için Ağ) önemli bir rol üstlenebilir.

➢ Küresel seviyede, ortak tanımlar ve sınıflandırmaların yanı sıra, veri ve ölçümleme konusundaki eksikliklerin de ortadan kaldırılması gerekiyor. Yeşil ve "kahverengi" tahvil arasındaki farkın tanımlanması gerekiyor.

➢ Bankaların iklim değişikliği ile ilgili riskleri değerlendirmek için kullandıkları yöntem ve uygulamalarda ilerleme göstermeleri gerekiyor.

Son olarak şöyle diyor Lautenschlägern; "Harekete geçmek için tüm riskleri en mükemmel şekilde anlamayı bekleyemeyiz. Buna vaktimiz yok."

"Finans sistemi değişmeli"

Diğer yandan İngiltere Merkez Bankası Başkanı Mark Carney ve Fransa Merkez Bankası Başkanı François Villeroy de Galhau, yayımladıkları ortak bir makalede, iklim değişikliğiyle mücadele için küresel finans sisteminin değişmesi gerektiğini ifade ettiler.

İngiliz The Guardian gazetesi için kaleme alınan bu makalede Network for Greening the Financial System (Finansal Sistemin Yeşillenmesi için Ağ) Başkanı Frank Elderson'ın görüşleri de yer aldı.

Carney, Villeroy de Galhau ve Elderson makalede özetle şu mesajı verdi: "Ülkelerin Paris Anlaşması ile verdikleri karbon salımlarını kısıtlama sözünü yerine getirmeleri için sermayenin yer değiştirmesi gerekiyor. ABD'nin California eyaletinde bir adam, evinin çatısında yaklaşmakta olan yangını izlerken, buna ayak uydurmakta başarısız olan şirketler ve sektörler varlıklarını sürdüremeyecekler. İklim politikalarının ana sorumluluğu hükümetlerde olacak. Özel sektör de düzenlemelerin başarısında belirleyici olacak. Fakat finansal politika üreticileri olarak biz de bu riskleri görmezden gelemezdik. Bu yüzden 2017'de beş kıtadan 34 merkez bankasının başkanları olarak Finansal Sistemin Yeşillenmesi İçin Ağ'ı kurduk.

İlk kapsamlı rapor

Hazırladığımız ilk kapsamlı rapor dört ana tavsiye içeriyor;

1. İklim temelli finansal riskleri günlük denetim işlerinize, finansal istikrar denetimlerinize ve risk yönetimi birimlerinize entegre edin.

2. İyi örneklerle liderlik edin. Özellikle merkez bankaları sürdürülebilirliği portföy yönetimine entegre etmeli.

3. İklimle ilişkili riskleri hesaplamada eksik veriler varsa, bunları hükümetlerden talep edin.

4. İklimle ilişkili finansal risklerin yönetimindeki diğer paydaşlarla bilgi paylaşın."

